

WAT IS DE HOUDING VAN ZORGPERSONEEL TEN AANZIEN VAN VACCINEREN TEGEN COVID-19?

ONDERZOEKSRAPPORTAGE

december 2020

Kenmerk: 21471

INLEIDING

Het ziet ernaar uit dat er binnenkort wordt gestart met vaccineren tegen Covid-19. De FNV is benieuwd of medewerkers in de Zorg & Welzijn van plan zijn om zich te laten vaccineren en welke redenen zij hebben om dit wel of niet te laten doen. Om inzicht hierin te verkrijgen, heeft FNV aan Totta gevraagd een onderzoek uit te voeren dat deze inzichten verschaft.

In dit rapport presenteren wij de resultaten van het onderzoek op totaalniveau. Daarnaast beschrijven we, waar relevant, opvallende verschillen tussen groepen op basis van leeftijd en branche binnen de Zorg & Welzijn.

A black and white photograph of a golf course. In the upper left, a flag is visible on a green. The foreground is a textured, grassy area. A large, bright pink circle is superimposed on the right side of the image, partially overlapping the text. The background is a clear sky.

SAMENVATTING

SAMENVATTING

Meerderheid van het zorgpersoneel zou zich laten vaccineren

Op de vraag of medewerkers in Zorg en Welzijn op dit moment van plan zijn om zich wel of niet te laten vaccineren, zou ruim de helft hier wél voor kiezen (waarvan het grootste gedeelte dit **zeker** wel zou laten doen). In totaal zouden drie op die tien medewerkers in de Zorg & Welzijn zich niet laten vaccineren, waarvan twee op de tien zeker niet en één op de tien waarschijnlijk niet. Eén op de zeven medewerkers in de zorg twijfelt over het al dan niet laten vaccineren.

Jonger zorgpersoneel is minder snel geneigd tot vaccinatie

Wat opvalt is dat intentie om te vaccineren sterk toeneemt naarmate de leeftijd toeneemt. Jonger zorgpersoneel is (veel) minder geneigd om zich te laten vaccineren dan ouder zorgpersoneel. Daarnaast heeft personeel in de branches UMC, Geestelijke Gezondheidszorg en Jeugdzorg met name een hoge intentie tot vaccineren – zorgpersoneel in de VVT en Kinderopvang hebben een relatief lagere intentie tot vaccineren.

Verantwoordelijkheidsgevoel en terug willen keren naar ‘oude’ situatie voornaamste redenen om wel te laten vaccineren

Voor diegenen die zich wel willen laten vaccineren (en voor diegenen die nog twijfelen) spelen er meerdere redenen om dit te laten doen.

Vooral verantwoordelijkheidsgevoel naar de mensen in de maatschappij en het terug willen naar de situatie voor maart 2020 zijn belangrijke redenen. Ook vanwege de mensen in eigen omgeving en vanwege eigen gezondheid zouden medewerkers in de zorg zich laten vaccineren. Het zien als hun plicht als zorgverlener is daarnaast ook een reden om wel te laten vaccineren, al is dit iets minder belangrijk dan de hiervoor genoemde redenen. Met name het verantwoordelijkheidsgevoel richting anderen in eigen omgeving en naar mensen in de maatschappij noemen medewerkers ook vaak expliciet in hun toelichtingen.

Onduidelijkheid rondom vaccin voornaamste reden om niet te vaccineren

Voor het zorgpersoneel dat niet van plan is zich te laten vaccineren (en voor diegenen die twijfelen) speelt vooral de onduidelijkheid rondom de veiligheid van het vaccin een rol. De snelheid van de ontwikkeling, het ontbreken van wetenschappelijke uitleg erover en de mogelijke bijwerkingen (op korte en lange termijn) spelen daarin de voornaamste rol. Een kleiner deel van het zorgpersoneel heeft daarnaast geen vertrouwen in de politiek en/of in farmaceutische bedrijven. Voor bijna een kwart van diegenen die zich niet laat vaccineren draagt de onduidelijkheid over de rechten en plichten van werknemers t.a.v. vaccineren bij aan het niet willen vaccineren.

A black and white photograph of a road with several arrows pointing in different directions. A large, solid pink circle is overlaid on the right side of the image, partially covering the road and the text. The word "RESULTATEN" is written in white, bold, uppercase letters across the center of the image, overlapping the pink circle and the road.

RESULTATEN

RUIM DE HELFT VAN HET ZORGPERSONEEL ZOU ZICH LATEN VACCINEREN

Een meerderheid van het zorgpersoneel (56%) zou zich waarschijnlijk of zeker wel laten vaccineren tegen Covid-19. Daar tegenover staat dat drie op de tien medewerkers in de Zorg & Welzijn zich niet zouden laten vaccineren. Een groot gedeelte daarvan (twee op de tien) zou zich zeker niet laten vaccineren. Een kleine groep (14%) medewerkers in de zorg twijfelt nog over het al dan niet laten vaccineren tegen Covid-19.

Leeftijd heeft een duidelijk effect op intentie om te vaccineren onder het zorgpersoneel. Waar in de leeftijdsgroep t/m 30 jaar slechts een kwart zich laat vaccineren, loopt dit stevig op naarmate de leeftijd toeneemt (30 – 39 jaar: 36%, 40 – 49 jaar: 48%, 50 – 59 jaar: 56%, 60 – 65 jaar: 70%, 66 jaar en ouder: 77%). Daarnaast valt het op dat met name zorgpersoneel in de branches UMC (69%), Geestelijke Gezondheidszorg (66%) en Jeugdzorg (63%) een hoge intentie hebben om (waarschijnlijk) wel te laten vaccineren. Zorgpersoneel in de Kinderopvang (41%) en VVT (34%) hebben juist een relatief hoge intentie om (waarschijnlijk) niet te laten vaccineren.

Laat jij je vaccineren?

(basis: iedereen, n=9.365)

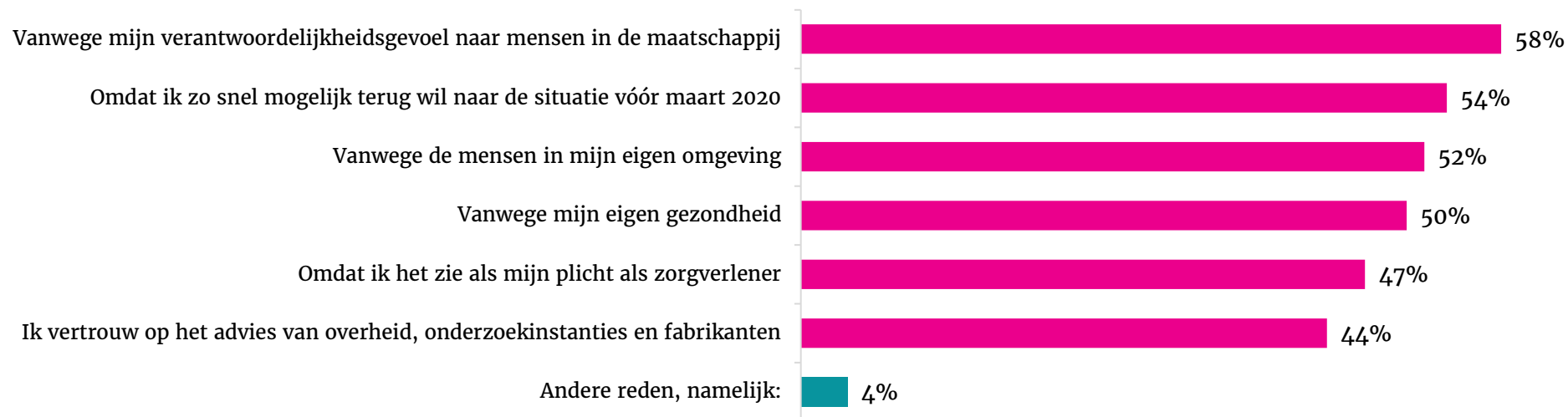

MEERDERE REDENEN TEN GRONDSLAG AAN HET WEL LATEN VACCINEREN

Medewerkers in de zorg zien meerdere redenen om zich te laten vaccineren. Zowel verantwoordelijkheidsgevoel naar de mensen in de maatschappij en het terug willen naar de situatie voor maart 2020 zijn belangrijke redenen, maar ook vanwege de mensen in eigen omgeving en vanwege eigen gezondheid zouden medewerkers in de zorg zich laten vaccineren. Het zien als hun plicht als zorgverlener en het vertrouwen in overheid, onderzoeksinstanties en fabrikanten zijn daarnaast ook redenen om wel te laten vaccineren, al zijn deze iets minder belangrijk dan de hiervoor genoemde redenen.

Waarom laat jij je (waarschijnlijk wel) vaccineren?

(basis: laat zich (waarschijnlijk wel) vaccineren, n=5.193)

OOK TWIJFELAARS ZIEN MEERDERE REDENEN OM WEL TE LATEN VACCINEREN

Voor medewerkers in de zorg die twijfelen om zich te laten vaccineren, spelen overwegend dezelfde redenen om het wel te doen als bij diegenen die het al wel zeker weten (vanwege mensen in eigen omgeving, het terug willen naar de oude situatie en vanwege verantwoordelijkheidsgevoel naar mensen in de maatschappij).

Ook voor de twijfelaars zien we dat hun plicht als zorgverlener wel een rol speelt, maar niet perse één van de belangrijkste redenen is. Ten opzichte van mensen die zich (waarschijnlijk) wel laten vaccineren, speelt voor personeel dat twijfelt het vertrouwen in overheid, onderzoeksinstanties en fabrikanten nauwelijks een rol om het wel te doen. Ook speelt de eigen gezondheid een minder grote rol voor twijfelaars van vaccineren.

Wat zouden redenen zijn om je wel te laten vaccineren?

(basis: twijfelt over vaccinatie, n=1.336)

TOELICHTINGEN OM WEL TE VACCINEREN

Bij de toelichtingen waarom medewerkers in de zorg zich (waarschijnlijk) wel laten vaccineren en bij de redenen om het wel te doen voor de twijfelaars, zien we vooral de al eerder genoemde (vooraf opgestelde) antwoorden terugkomen. Veel zorgmedewerkers geven aan terug te willen naar de situatie voor corona. Ook voelen zij zich als personeel in de zorg vaak (extra) verantwoordelijk voor anderen/ouderen/diegenen met wie ze werken en ook de mensen in hun eigen omgeving.

Bij de toelichtingen zijn er over het algemeen geen verschillen in de toelichtingen tussen personeel dat zich (waarschijnlijk wel) laat vaccineren en personeel dat (nu) nog twijfelt. Beide groepen zien overwegend dezelfde redenen om het wel te doen.

Kunt u uw antwoord toelichten? – selectie van open antwoorden

(basis: laat zich (waarschijnlijk) wel vaccineren of twijfelt, n=6.529)

“Als ik vanwege eigen gezondheid, hierbij bescherm je tevens de kwetsbaren in je zowel privé als je werk omgeving. Als zorgverlener heb je een verantwoordelijkheid naar je doelgroep. Zoals we nu ook onze verantwoording nemen als zorgverlener. Hierbij komen we terug in een menselijke werkbare situatie.”

“Als dit gedoe maar zo snel mogelijk voorbij is.”

“Ik werk met kwetsbare mensen, ik wil ze beschermen. Ik wil ook mijn omgeving beschermen omdat ik op mijn werk geen 1,5 meter afstand kan bewaren.”

“Maatschappelijk gezien en als zorgverlener wil ik niet op mijn geweten hebben dat een kwetsbare besmet zou raken door mij. Ook meer de "normale" gang van zaken lijkt mij maatschappelijke voor iedereen zijn voordelen hebben.”

“Alles wat helpt om de pandemie te bestrijden moet je aan meewerken. Gewoon geen discussie, doen wat nodig is.”

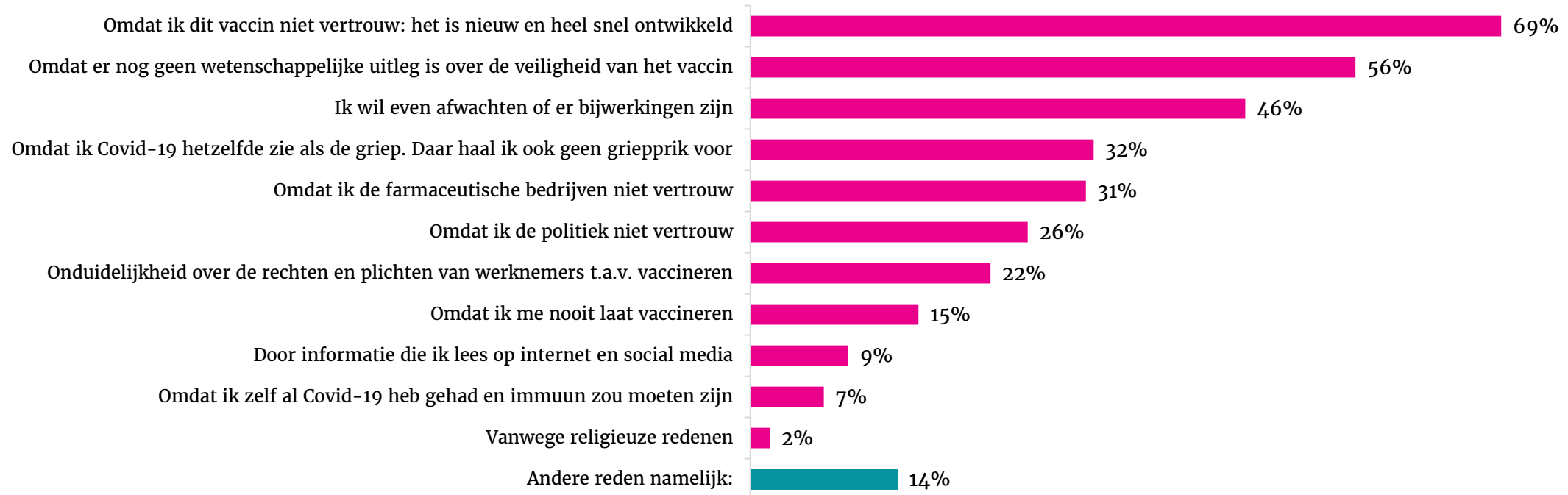
“Ik heb in mijn eigen omgeving gezien hoe groot de gevolgen kunnen zijn.”

“Ben er klaar mee, ik vertrouw de wetenschappers wereldwijd die er mee bezig zijn om de mensheid een zo goed mogelijk vaccin te geven.”

OVERWEGINGEN RONDOM VEILIGHEID VACCIN VOORNAAMSTE REDENEN OM NIET TE VACCINEREN

Personeel in de zorg dat zich (waarschijnlijk) niet laat vaccineren, ziet vooral de snelheid van het ontwikkelen, het ontbreken van wetenschappelijke uitleg over de veiligheid van het vaccin en de eventuele bijwerkingen van het vaccin als voornaamste redenen om niet te laten vaccineren. Eén op de drie medewerkers in de zorg trekt de vergelijking van Covid-19 met de griep en laat zich daarom (waarschijnlijk) niet vaccineren. Voor ruim een kwart van het zorgpersoneel speelt wantrouwen ten opzichte van de politiek of farmaceutische bedrijven een rol om het niet te doen. Voor ruim twee op die tien zorgmedewerkers speelt de onduidelijkheid over de rechten en plichten van werknemers t.a.v. vaccineren een rol om zich niet te laten vaccineren.

Waarom laat jij je (waarschijnlijk) niet vaccineren?
(basis: laat zich (waarschijnlijk) niet vaccineren, n=2.836)

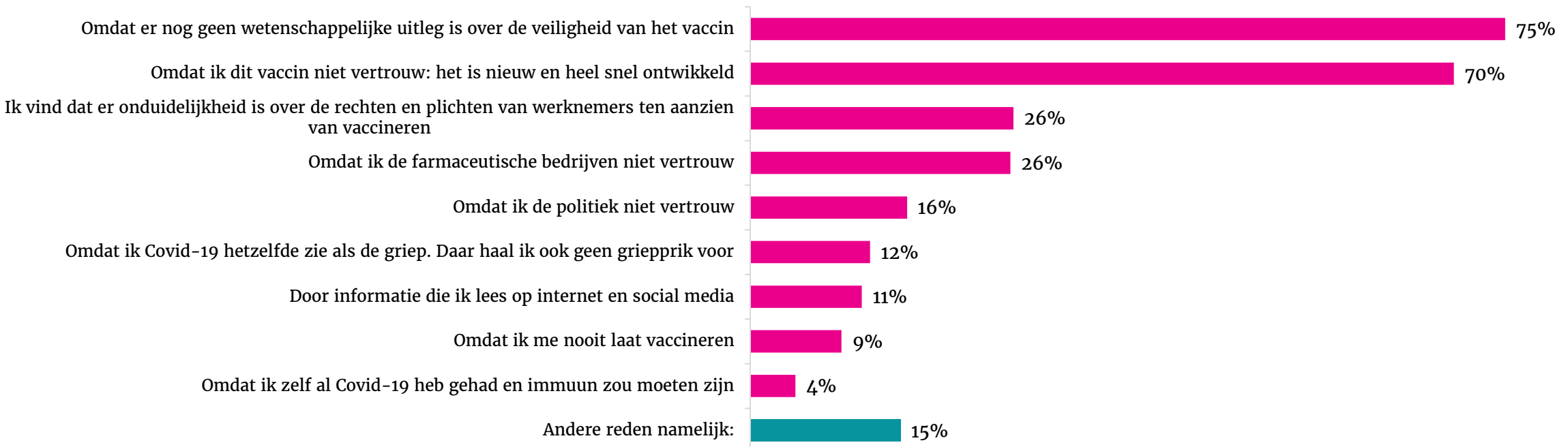

OVERWEGINGEN RONDOM VEILIGHEID VACCIN OOK VOOR TWIJFELAARS VOORNAAMSTE REDENEN OM NIET TE VACCINEREN

Voor diegenen die twijfelen om zich te laten vaccineren spelen nagenoeg dezelfde overwegingen om het niet te doen, als bij diegenen die zich (waarschijnlijk) niet laten vaccineren. Vooral het ontbreken van wetenschappelijke uitleg over de veiligheid en de snelheid van het ontwikkelen van het vaccin zijn redenen om niet te laten vaccineren. Ook is voor twijfelaars het ontbreken van vertrouwen in de politiek en farmaceutische bedrijven voor een aanzienlijk deel een reden om niet te laten vaccineren. Voor een kwart van de twijfelaars speelt de onduidelijkheid over de rechten en plichten van werknemers t.a.v. vaccineren een rol om het niet te doen.

Wat zouden redenen zijn om je niet te laten vaccineren?

(basis: twijfelt over vaccinatie, n=1.336)

TOELICHTINGEN OM NIET TE VACCINEREN

Bij de toelichtingen waarom medewerkers in de zorg zich (waarschijnlijk) niet laten vaccineren en bij de redenen om het niet te doen voor de twijfelaars, zien we ook vooral de al eerder genoemde (vooraf opgestelde) antwoorden terugkomen. Vooral de onduidelijkheid rondom het vaccin (zowel de snelheid en ontwikkeling ervan, de veiligheid van vaccin zelf en de eventuele bijwerkingen zowel op korte als lange termijn) noemen medewerkers in de Zorg & Welzijn vaak en zijn redenen voor argwaan ten aanzien van het vaccin.

Ook bij deze toelichtingen zijn er over het algemeen geen verschillen in de toelichtingen tussen personeel dat zich (waarschijnlijk) niet laat vaccineren en personeel dat (nu) nog twijfelt. Beide groepen zien overwegend dezelfde redenen om het niet te doen.

Kunt u uw antwoord toelichten? – selectie van open antwoorden

(basis: laat zich (waarschijnlijk) niet vaccineren of twijfelt, n=4.172)

“Ik wil graag eerst overtuigd zijn dat het vaccin veilig is en niet later er alsnog bijwerkingen kunnen optreden.”

“In het begin werd er gezegd vaccin duurt zeker twee jaar en nu is hij er binnen 8 maanden. Naar mijn gevoel onmogelijk.”

“Ik ben zwanger en ik weet niet of het schadelijk is voor mijn kind.”

“Het is duidelijk dat mensen met een hoge weerstand nauwelijks besmet worden door corona. Mensen met een slechte leefstijl en onderliggend lijden hebben veel meer kans om ten gevolge van Covid te overlijden. Als je zorgt voor een goede leefstijl en dus goede weerstand ben je veel minder vatbaar voor Covid. Waarom zou je je laten vaccineren als je gewoon kunt vertrouwen op een goed werkend immuunsysteem?”

“Er is nog weinig bekend over de vaccinaties, hoe lang werkt het? Wat voor bijwerkingen kun je verwachten. Hoe veilig is het vaccin?”

“Belangrijkste reden is wel de snelheid van ontwikkeling van het vaccin, voor nu zal het veilig zijn, daar vertrouw ik wel op. Maar wat doet het vaccin op langer termijn? dat iets wat nog niet kunnen weten, dat maakt dat ik het nog niet weet of ik me zal laten vaccineren.”

“Ik zou het echt vervelend vinden wanneer ik vanwege mijn werken met ouderen verplicht word om een mezelf te laten inenten en ik ben best wel huiverig voor de bijwerkingen en/of gevolgen na het vaccineren...ik ben er nog steeds niet uit!”

ONDERZOEKS- VERANTWOORDING

STEEKPROEF EN VERANTWOORDING

Via nieuwsbrieven zijn FNV-leden uit de sector Zorg & Welzijn aangeschreven om mee te doen aan het onderzoek. Daarnaast heeft Totta het FNV-ledenpanel (enkel Zorg & Welzijn panelleden) aangeschreven. De nieuwsbrieven die FNV zelf uitstuurde, bevatten een open link naar de enquête. De FNV-panelleden werden persoonlijk aangeschreven met een unieke link per persoon.

- Totaal aantal respondenten: 9.365 medewerkers in de Zorg & Welzijn
- Veldwerkperiode: 7 t/m 11 december 2020
- Gemiddelde invulduur: 2 minuten

Leeftijd	
Jonger dan 30 jaar	4%
30 t/m 39 jaar	12%
40 t/m 49 jaar	17%
50 t/m 59 jaar	37%
60 t/m 65 jaar	26%
66 jaar of ouder	3%

Branche	
Eerstelijnsgezondheidszorg	2%
Geestelijke Gezondheidszorg	8%
Gehandicaptenzorg	17%
Kraamzorg	2%
Universitair Medische Centra	4%
Verpleeg- & Verzorgingshuizen & Thuiszorg	35%
Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening	2%
Ziekenhuizen	19%
Anders	11%